

Aar siden og har bestaaet i 7—800 Aar, har udjævnet sig saaledes, at man ved at ville forandre den nærmest kun udsætter sig for at gøre en ny Uret.

Derimod skal jeg erkende, at det med mere Føje kan siges, at der blev begaaet en Uretfærdighed for 3—400 Aar siden, da man ved Reformationens Indførelse frigjorde en Del af de hidtil tiendepligtige Jorder, medens de andre maatte vedblive atsvare Tiende. Men saa vil jeg dog bemærke, at en Tilstand, der har været fortsat i 3—400 Aar, har saaledes udjævnet sig gennem civilretlige Forhold, at det da vilde være ret vanskeligt nu at gribe forstyrrende ind deri under Paaberaabelse af den gamle Uret. Og dersom det endelig blot var denne Uret, det gjaldt om at afhjælpe, kunde der være en helt anden Vej at gaa; man kunde gaa den samme Vej, som man gik i 1850 over for de privilegerede Jorder, som man ved Hartkornsegalisationen paalagde fuld Skat mod passende Erstatning til de daværende Ejere: ogsaa ad denne Vej vilde man komme til at hæve den opstaaede Uretfærdighed og hæve den Forskel, som der nu bestaar mellem tiendefri og tiendepligtige Jorder, og som af disse sidstes Ejere betragtes som et Slags Præg eller Mærke, der sættes paa dem som Jorder af mindre social Betydning end de andre. Men jeg tillader mig rigtignok at betvivle, at Tiendeyderne gennemgaaende vilde være tilfredse med denne Maade at faa den opstaaede Uret fjernet paa, ved at der ogsaa blev lagt tilsvarende Byrder paa de Jorder, som i Tidens Løb formentlig med Urette ere blevne befriede derfor. Saa siges det endvidere, at hvorledes det nu end forholder sig med denne formentlige Uret, der er begaaet til forskellige Tider, er det et Faktum, at Tienden er en forhadet Skat, og at der hersker en høj Grad af Uvillie og Bitterhed imod den. Ja, jeg vil dertil først bemærke: Jeg tror nu nok, at man noget overdriver dette, thi det staar i alt Fald for mig saaledes, at dersom Tienden var i den Grad forhadet, dersom den i den Grad betragtedes som et Trællemærke, man skulde se at komme af med, vilde man i større Omfang have grebet den Adgang til at afløse Tiender, der aabnedes ved Loven af 1894, end sket er, men i øvrigt vil jeg godt tro, at der virkelig er skabt en saadan Følelse af Uvillie mod Tienden omkring i Landet, thi det er en ret let forklarlig Følge af en ihærdig Agitation, der ikke tager det saa nøje med Fremstillingen af de faktiske Forhold og

ikke tager smaaligt Hensyn til, om disse Fremstillinger ere fuldt ud rigtige. Naar til Eksempel en æret Landstingsmand i Fjor, en Landstingsmand, som dog øjensynligt har beskæftiget sig med denne Sag og sat sig noget ind i den, kunde fremkomme med en saadan Udtalelse, som den der findes i Landstingstidenden for i Fjor Sp. 368 ff., at Bøndernes Protest mod at faa Tienden paalagt ikke hjalp dem, og tilføjede — med den højtærede Formands Samtykke skal jeg oplæse de paagældende Linier: „Vi fik Tienden alligevel, og vi fik ikke een, men hele tre Tiender, nemlig baade en Bispe-, Kirke- og Præstetiende, og det blev gennem denne tredobbelte Tiende, at den katolske Kirke samlede sig sine umaadelige Rigdomme“, saa maa det hertil bemærkes, at dette er ganske urigtigt. Det var ikke en tredobbelte Tiende, men en tredelt Tiende. Den ene Tiende blev delt i tre, og det gør en meget stor Forskel, om der bliver paalagt en Tiende delt i 3 Dele eller en 3-dobbelte Tiende. Bibringer man Tiendeyderne saadanne urigtige Forestillinger, er det intet Under, om der vækkes betydelig Uvilje mod denne Skat. Jeg kan derfor ikke se, at de paaberaabte Grunde virkelig give Beføjelse til i den Grad, som her er foreslaaet, at vælte en betydelig Del af Tienden over paa Statskassen. Og jeg skal straks bemærke, at jeg tillige som Finansminister maa anse det for ganske overordentlig betænkeligt at komme til saadanne finansielle Resultater, som denne Lov vilde medføre.

Men det skal paa den anden Side erkendes, at det ganske vist, saaledes som nu en Gang Stemningen er over for Tienden, maa anses for ønskeligt, at man kunde komme til en Afløsning af den inden for en dog ret overskuelig Tid, og jeg skal yderligere erkende, at der ikke blot af denne Grund er Opfordring for Staten til at yde sin Medvirkning dertil, men ogsaa af en anden Grund, nemlig den, at det ligger i selve Forholdets Natur, at en Overenskomst om Tienden fremkalder ikke saa ringe Vanskeligheder. Det ligger i Sagens Natur, fordi der her er Tale om en Ydelse, som ganske sikkert ses og vurderes ud fra noget forskellige Synspunkter, eftersom den ses fra Tiendeejerens eller Tiendeyderens Standpunkt, og at det derfor ikke er saa helt let at komme til en samstemmende Vurdering af dens Værd; men denne Vanskelighed bliver saa meget større derved, at her er Tale ikke om en Pengeydelse, men om en Ydelse i Korn, der